
TILL SIST

ODD EIKEN:

VÅRT BEHOV AV SAAB 900

I de eländigaste länderna är glädjen över en vunnen fotbollsmatch som störst. Det tycks som om behovet av nationalstolthet är omvänt korrelerat till vad ett land har att vara stolt över. Sålunda ökar behovet under dåliga tiders klagan och tungsinne att få känna sig stolt och glad, om än bara ett kort ögonblick.

I Norge löses detta genom att man svimmar av patriotism under någon lämplig idrottstävling eller helt enkelt jublar sig glad den syttende mai. I Frankrike bygger presidenten ett monument i Paris, maffigare än någon-ting annat i världen. Sånt duger inte hos oss.

Vi har ingen riktig nationaldag och vi har tagit den franska revolutionens budskap alltför bokstavligt för att kunna uppföra oss som fransmän.

Inte kan vi hissa flaggan och sjunga patriotiska sånger. Någon kan ju tro man är rasist.

Inte kan vi yvas över vår stolta historia. Det är så få som minns den. Även i Sverige är väl T. Jefferson mer känd än

M. Eriksson i kategorien founding-fathers-med-son-namn

Vi brukar, om inte yvas så i vart fall småputtra, över natur och allemansrätt. Men det finns ju gränser för hur stolt man kan vara över något med 29 regndagar i juli.

Länge var vi, i vart fall en del av oss, stolta över socialförsäkringssystem och offentliga bidrag. Men att spela Allan på kredit vinner inga applåder längre, inte ens på Nya Zeeland eller Brookings Institute.

Hur skall då vi svenskar tillgodose vårt behov av nationalstolthet, nu när vi behöver den mer än någonsin?

Med en historia vi glömt, symboler som inte är politiskt korrekta och en offentlig sektor som ingen avundas oss, får vi söka i det som är kvar. Industrin. Inte elektrifiering och stora stålverk, som på Stalins tid, utan svenska grejedom hört om utomlands och avundas oss.

Det kunde blivit mobiltelefoner och läkemedel, men som substitut för stora katedraler och hjältegeneraler är de lite

futtiga. Det kunde varit Absolut vodka, men vi kan inte gärna bygga vår nationalstolthet på att andra länder skall se på alkohol på ett annat sätt än vi själva gör. Det kunde kanske till och med vara Volvo, om det vore svenskt.

Nu blev det Saab. Visserligen är halva Saab också utsålt, men det är bara halva. Och dessutom är inte GM så amerikanskt som Renault är franskt. De finns i alla möjliga länder och har till och med haft en spanjor som rationaliseringsexpert, så de är liksom världsmedborgare.

Ingen har väl lyckats undgå en av höstens stora svenska händelser. Saab 900 – den nya modellen.

Den officiella presentationen av bilen föregicks av en mediabevakning som påminner om dagarna före VM-finalen i ishockey. "Nu gäller det", "ödesmatchen", "sista chansen", "Sveriges hopp" och den sortens rubriker fyllde tidningarna i juli. Bevakningen av pressvisningen av bilen var monumental. "Måtte denna bil vara bra, vi vill så gärna bli stolta" var det tysta budskapet mellan raderna. Den värsta invändning som gick att skriva, utan att misstänkas för bristande patriotism, var någon avslutande mening om att "frågan är om den räcker för att slå konkurrenterna . . ."

Den söndagen bilen nådde handlarna kunde tidningarna berätta om folkvand-

ring och familjefest. Nästan som ett nytt IKEA-varuhus eller öppet hus på Sveriges Radio under Hylands och Hasse Tellemars dagar. Ungefär som i somrarnas How-do-you-like-Sweden-utfrågningar med turister i Stockholm, fick tyska, engelska och amerikanska motorjournalister svara på frågor och se sig citerade i svensk press.

Efterhand framstår det klart. Uppmärksamheten kring Saab 900 handlar om någonting mer än bilar. Det handlar om vår sårade nationalstolthet. Allt svenskt kan inte vara kass. Nu vill vi vara stolta över oss själva och vad vi kan göra.

Och kanske kan Saab 900 lära oss något om oss själva. Som att det inte är fullt att få vara stolt och glad över Sverige. Men också, det är ingen motsättning mellan att vara glad ty man är svensk och att leva i en större värld med öppna gränser. Tvärtom, det är en förutsättning. Frihandel och europeisk gemenskap är den enda chansen för den nya Saaben. Och för Sverige.

Kan den nya Saaben lära oss detta – ja, då är den mer än en vanlig bil. Saab, för sin del, lärde sig det av den förre VD:n David Herman. En Saab-medarbetare säger om David Herman att "han lärde oss att vara stolta över vad vi kan göra och göra det".

Herman var amerikan.